

Warszawa dnia 28.08.2013 roku

Szanowny Pan
Marek Biernacki
Minister Sprawiedliwości

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przesłanym projektem założeń projektu ustawy o biegłych sądowych (pismo z dnia 30.07.2013r. znak: DPrC-464-2/12/101), poniżej przedstawiamy uwagi środowiska rzeczoznawców majątkowych pełniących jednocześnie funkcje biegłych sądowych z zakresu wyceny nieruchomości, należących do stowarzyszeń sfederowanych w Polskiej Federacji Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych. Federacja skupia 23 stowarzyszenia reprezentujące ponad 3600 rzeczoznawców posiadających uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości nadane w trybie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst. jedn. Dz.U. Nr 102 poz. 651 z 19.05.2010 roku ze zm.). Znaczna część rzeczoznawców będących członkami sfederowanych stowarzyszeń pełni funkcje biegłych sądowych z zakresu wyceny nieruchomości.

Na wstępie chcielibyśmy wyrazić nasze głębokie zaniepokojenie korektą założeń do projektu ustawy o biegłych sądowych, względem wersji poprzedniej przesłanej nam do konsultacji z pismem przewodnim z dnia 08.10.2012 roku (znak DPrC-464-2/12), polegającej na wyeliminowaniu z tego projektu kwestii wynagrodzeń biegłych sądowych. W poprzednich założeniach projektu ustawy o biegłych sądowych zagadnienie to było bardzo mocno artykułowane przez projektodawców. Jako potwierdzenie mogą służyć cytaty z tego wcześniejszego opracowania:

- „Zasadniczym celem, jaki winna realizować ustawa, jest zatem uregulowanie problematyki biegłych w sposób zapewniający utrzymywanie wysoko kwalifikowanego korpusu ekspertów, w szczególności dzięki wyposażeniu prezesów sądów okręgowych w narzędzia umożliwiające właściwy nabór i nadzór nad ich funkcjonowaniem. Powiązany z powyższym jest nadto cel zapewnienia biegłym wynagrodzeń odpowiadających ich kwalifikacjom i umiejętnościom, w szczególności przez podwyższenie stawek służących obliczaniu tych wynagrodzeń, a także umożliwienie bardziej elastycznego kształtowania należnych świadczeń przez podmioty zlecające sporządzenie opinii. Powyższe winno przyczynić się do zwiększenia zaangażowania osób o wysokich kompetencjach we współpracę z wymiarem sprawiedliwości, a nadto podnieść prestiż funkcji biegłego sądowego. Ostatecznym celem będzie zaś usprawnienie toku postępowań sądowych oraz przygotowawczych”.

- „W zakresie wynagrodzeń biegłych sądowych, uregulowanych w szczególności w rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości w sprawie kosztów przeprowadzania dowodu z opinii biegłych w postępowaniu sądowym, również nie ma możliwości skutecznego działania pozanormatywnego. Wskazany akt prawny reguluje bowiem w sposób zamknięty wynagrodzenia możliwe do uzyskania przez biegłych. Wskazane w nim stawki procentowe kwoty bazowej, określanej ustawą budżetową, sięgają od 1,2% – 1,7% (stawka podstawowa, mogąca ulec maksymalnie 50% podwyższeniu w przypadku posiadania przez biegłego ukończonych studiów wyższych lub co najmniej pięcioletniego doświadczenia w opiniowaniu), do 3,7% (stawka najwyższa dla osoby posiadającej tytuł naukowy profesora) za godzinę pracy. **Nie istnieje zatem możliwość wypłacania wynagrodzeń wyższych od przewidzianych w rozporządzeniu, odpowiadających rzeczywistemu nakładowi pracy i kompetencjom eksperta. Nie jest również możliwe bardziej elastyczne kształtowanie wynagrodzeń w zależności od okoliczności takich jak złożoność sprawy, wyjątkowość niezbędnych kwalifikacji biegłego, czy czas przeznaczony na sporządzenie opinii. Jedynie ingerencja legislacyjna pozwoli na stworzenie w tym zakresie nowych mechanizmów**”.

- „Kolejną płaszczyzną przewidywanej regulacji jest problematyka finansowa związana z przygotowaniem opinii. Składają na nią przede wszystkim zasady wynagradzania biegłych, jak również regulacje dotyczące zwrotu kosztów materiałów zużytych w celu sporządzenia ekspertyzy, ewentualnego ryczaftu z tytułu innych wydatków o trudno policzalnej wartości, uczestnictwa w czynnościach dowodowych, dojazdów, diet. Szczegółowa analiza projektowanych rozwiązań dotyczących samych wynagrodzeń została przedstawiona w pkt. VII lit. b poświęconym projektom aktów wykonawczych do projektu ustawy. Jakkolwiek mają one istotne znaczenie dla prawidłowego opiniowania, ich charakter oraz potencjalna potrzeba dokonywania w przyszłości zmian związanych z przemianami gospodarczymi uzasadniają przekazanie tych uregulowań, dotyczących problematyki finansowej, do rozporządzenia. **W samej ustawie zostaną natomiast określone ogólne zasady przyznawania i ustalania wynagrodzenia, a także zostanie zagwarantowane biegłym i instytucjom specjalistycznym zwrotu udokumentowanych kosztów zużytych materiałów oraz ryczaftowej należności z tytułu innych kosztów związanych ze sporządzeniem opinii, której maksymalna wysokość zostanie określona przez procentowe odniesienie do wynagrodzenia przyznanego za sporządzoną opinię. Biegłemu sądowemu winno nadto przysługiwać prawo do zwrotu kosztów przejazdu, a wykonującemu czynności poza miejscem zamieszkania, prawo do zwrotu kosztów noclegów i diety na zasadach określonych w przepisach o wysokości oraz warunkach ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju. Kolejno, za udział w czynności dowodowej na wezwanie sądu, prokuratury lub organu prowadzącego postępowanie karne biegłemu sądowemu będzie przysługiwać wynagrodzenie według stawki wynagrodzenia za godzinę pracy, z uwzględnieniem czasu koniecznej obecności biegłego w sądzie lub w innym miejscu, w którym odbywa się czynność, także w przypadku nieskorzystania z jego usług. Nie przewiduje się natomiast możliwości przyznania wynagrodzenia za czas podróży do sądu lub organu.**

Ponadto, w związku z wyłączeniem odpowiedzialności biegłych wobec osób trzecich za opinie sporządzone na zlecenie sądów i organów ścigania, przewiduje się zwolnienie czynności wykonywanych przez osoby fizyczne w charakterze biegłych sądowych z opodatkowania podatkiem od towarów i usług”.

Tym samym aktualnie procedowany projekt założeń projektu ustawy o biegłych sądowych pomija jeden z dwóch głównych filarów poprzednio prezentowanych rozwiązań. W wersji założeń do projektu ustawy z 2012 roku jednoznacznie wskazywano, że poprawa funkcjonowania instytucji biegłego sądowego musi wynikać z powiązania zwiększenia wymagań względem kandydatów z jednoczesnym podniesieniem wynagrodzeń. Co potwierdzają dwa kolejne cytaty z projektu przesłanego do konsultacji w 2012 roku: „Jednocześnie obowiązujące stawki wynagrodzeń biegłych nie stanowią dostatecznej zachęty dla specjalistów najwyższej klasy do współpracy z wymiarem sprawiedliwości” oraz „Zwiększenie wymagań względem kandydatów na biegłych oraz zakresu kontroli nad realizacją zleconych im zadań, przy braku zwiększenia poziomu wynagrodzeń, będzie prowadzić do stałego zmniejszania się liczby osób, gotowych podjąć współpracę z wymiarem sprawiedliwości”.

Powrót do zagadnień związanych z podniesieniem poziomu wynagrodzeń i uelastycznieniem sposobu ich ustalania w projektowanej ustawie o biegłych sądowych uważamy za niezbędny, z przyczyn które Ministerstwo Sprawiedliwości wskazywało w projekcie z 2012 roku.

Następną sprawą pominiętą w omawianym projekcie jest wyłączenie odpowiedzialności cywilnoprawnej biegłego za wydaną opinię wobec osób trzecich. Takie rozwiązanie było wprost wskazane w poprzednich założeniach opracowanych w Ministerstwie Sprawiedliwości.

Jednocześnie przedstawiamy następujące uwagi do treści zawartych w projekcie założeń projektu ustawy o biegłych sądowych w obecnej wersji:

Ad.1 Uregulowanie statusu biegłego

Z zadowoleniem przyjmujemy propozycję ochrony prawnej biegłego podczas wykonywania czynności związanych z przygotowaniem opinii obejmujących działania związane z realizacją zlecenia organu procesowego. Jednocześnie postulujemy, aby ochroną prawną objąć biegłych również w okresie po sporządzeniu opinii, przez cały okres trwania procedury sądowej związanej z wydaną opinią.

Jesteśmy za umożliwieniem ujawniania przez biegłych w informacjach o charakterze reklamowym (książki, teleadresowe, wizytówki, strony internetowe) faktu pełnienia obowiązków biegłego.

Postulujemy wprowadzenie ogólnodostępnych list biegłych sądowych, prowadzonych w systemie elektronicznym.

Uważamy, że wartym rozważenia jest wprowadzenie dokumentu potwierdzającego pełnienie funkcji biegłego sądowego (np. legitymacji).

Ad.2 Warunki nabywania, zawieszenia i utraty praw do wykonywania czynności biegłego

Pozytywnie opiniujemy kształcenie biegłych w zakresie ich praw i obowiązków. Jednocześnie podkreślamy, że Polska Federacja Stowarzyszeń Rzecznawców Majątkowych od lat

prowadzi kompleksowe szkolenia dla rzeczoznawców majątkowych, kandydatów na biegłych sądowych, także w opisanym zakresie.

Naszym zdaniem osoby zamierzające pełnić funkcję biegłych sądowych powinny wykazać się minimum pięcioletnim czynnym uprawianiem zawodu, a nie tylko trzyletnim – jak przewidują założenia do projektu. Daje się bowiem zauważyć, głównie ze względu na aktualną sytuację gospodarczą, że na przykład osoby uzyskujące uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości, pierwsze kroki kierują do sądów celem uzyskania wpisu na listę biegłych. Uważamy, że ze względu na specyfikę funkcji biegłego sądowego, nie powinno to być miejsce zdobywania pierwszych doświadczeń zawodowych.

Odnosnie instytucji zawieszenia prawa do wykonywania obowiązków biegłego sądowego jesteśmy przeciwni wprowadzeniu takiej instytucji w przypadku gdy „jest prowadzone postępowanie dyscyplinarne lub postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej, mogące skutkować odebraniem uprawnień”.

Rzecznawcy majątkowi zgodnie z art. 178 ustawy o gospodarce nieruchomościami podlegają odpowiedzialności zawodowej w postępowaniu przed Komisją Odpowiedzialności Zawodowej (KOZ) ustanowioną przy Ministerstwie Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej. Po wpłynięciu skargi do Ministra, zazwyczaj w każdym przypadku, następuje wszczęcie postępowania wyjaśniającego i przekazanie jej do Komisji Odpowiedzialności Zawodowej. Sam fakt prowadzenia postępowania wyjaśniającego w żaden sposób nie przesądza o jakichkolwiek uchybieniach w wykonywaniu czynności zawodowych przez rzeczoznawcę majątkowego. Ma ono jedynie na celu zbadanie okoliczności będących podstawą wniesionej skargi. Postępowania wyjaśniające, ze względu na swoją specyfikę, trwają bardzo długo (od kilku miesięcy do nawet kilku lat) i do czasu sporządzenia przez Komisję protokołu końcowego z ewentualnym wnioskiem o nałożenie kary nie przeświadczenia o uchybieniach w pracy rzeczoznawcy. Jednocześnie ustawa o gospodarce nieruchomościami przewiduje dla postępowania z tytułu odpowiedzialności zawodowej dwuinstancyjność, po czym możliwe jest przekazanie sprawy na drogę sądową, co powodować może wieloletnie trwanie postępowania, które ostatecznie może zakończyć się umorzeniem tego postępowania.

Wprowadzenie instytucji zawieszenia, gdy tylko trwa postępowanie wyjaśniające umożliwi stronom, czy reprezentującym ich pełnomocnikom odsuwanie od spraw „niewygodnych” biegłych pod byle pretekstem, poprzez skierowanie skargi do Ministra. Pełnomocnicy występują zarówno w sądach, jak i w postępowaniach administracyjnych, a skierowanie „poza sądem” sprawy dotyczącej rzeczoznawcy do Ministra Transportu, Budownictwa i Gospodarki Morskiej (w celu przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego przez KOZ) nie wymaga żadnej zgody i nic nie kosztuje, a eliminuje przy takim zapisie biegłego ze sprawy.

Dlatego też uważamy, że błędem byłoby wprowadzenie instytucji zawieszenia biegłego w chwili, gdy postępowanie wyjaśniające przed KOZ jest tylko wszczęte.

Ad.3 Tryb nabywania i utraty statusu biegłego sądowego

Jesteśmy za utrzymaniem obecnie obowiązującej zasady powoływania biegłych sądowych przez prezesów sądów okręgowych na czas określony pięcioletni, z możliwością ponownego ustanowienia po tym okresie w procedurze uproszczonej.

Rzeczoznawcy majątkowi nie posiadają samorządu zawodowego, ale w większości należą do stowarzyszeń. Polska Federacja Stowarzyszeń Rzeczoznawców Majątkowych skupia 23 stowarzyszenia reprezentujące ponad 3600 rzeczoznawców majątkowych, posiadających

uprawnienia zawodowe w zakresie szacowania nieruchomości nadane w trybie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jedn. Dz.U. Nr 102 poz. 651 z 19.05.2010 roku ze zm.).

Stowarzyszenia posiadają najlepszą wiedzę o swoich członkach i mogą wystawiać rzetelne opinie o kandydatach na biegłych sądowych.

Ad. 5 Instytucje specjalistyczne

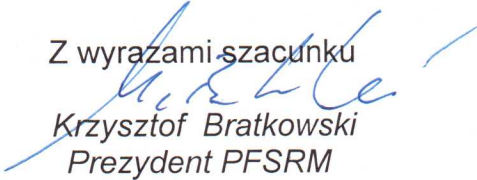
Negatywnie opiniujemy możliwość powołania jednostek organizacyjnych działających w dowolnej formie, które mogłyby być wpisane na listę instytucji uprawnionych do wydawania opinii na przykład w zakresie wyceny nieruchomości. Zgodnie z art.174 ust. 4 ustawy o gospodarce nieruchomościami tylko rzeczoznawca majątkowy może być biegłym sądowym w zakresie szacowania nieruchomości. Wydaje nam się nieuprawnione powoływanie jednostek organizacyjnych uzyskujących uprawnienia wykraczające poza istniejące zapisy ustawowe.

Ad.6 Inne niezbędne regulacje

Pozytywnie opiniujemy prowadzenie rejestrów opinii wydawanych przez biegłych, co w naszej ocenie może przyczynić się do usprawnienia procedowania w sprawach wypłaty wynagrodzeń za sporządzone opinie.

Mamy nadzieję, że nasze uwagi zostaną uwzględnione w przewidzianej procedurze przygotowania ustawy. Jesteśmy gotowi do stałej współpracy przy tworzeniu i opiniowaniu nowych przepisów dotyczących biegłych sądowych. Będziemy zobowiązani za informowanie nas o postępie prac.

Z wyrazami szacunku

Krzysztof Bratkowski
Prezydent PFSRM